

Warszawa, dnia 17 kwietnia 2014 r.

Szanowni Państwo,

Instytut *Ordo Iuris* powziął informację o fakcie zwrócenia się przez Ministra Zdrowia do szpitala z *prośbą o przekazanie informacji na temat liczby przypadków, w których w 2013 r. w kierowanych przez Państwa podmiocie leczniczym lekarze powoływali się na klauzulę sumienia w odniesieniu do kobiet w ciąży w sytuacji dotyczącej odmowy wykonania zabiegu przerwania ciąży i odmowy skierowania na badania prenatalne.*

Przeprowadzona przez Instytut *Ordo Iuris* analiza pozwala stwierdzić, że:

- 1) **działania Ministra Zdrowia w powyższym zakresie nie znajdują podstaw w obowiązujących przepisach prawa,**
- 2) **tym samym, szpital nie jest zobowiązany do przekazywania organowi informacji o które prosiło Ministerstwo Zdrowia.**

Po pierwsze, **na podmiotach leczniczych nie ciąży obowiązek gromadzenia i przetwarzania danych w zakresie odmowy wykonania procedury aborcji lub skierowania na badania prenatalne** przez lekarzy zatrudnionych w danym podmiocie leczniczym. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2012 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2013 w zw. z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 września 2013 r. w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2013 na podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w zakresie ginekologii i położnictwa oraz polegającą na udzielaniu ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych, ciąży jedynie obowiązek przekazania do 15 lutego roku kolejnego, rocznego sprawozdania o zabiegach przerywania ciąży w sposób wskazujący ich przyczynę i wiek kobiety. **Na podmiotach leczniczych nie ciąży żaden dodatkowy obowiązek informacyjny w zakresie świadczeń związanych z przerwaniem ciąży, w szczególności obowiązek dotyczący odmowy wykonania świadczenia ze względu na sprzeciw sumienia.**

Po drugie, obowiązek informowania o *liczbie przypadków, w których lekarze powoływali się na klauzulę sumienia w odniesieniu do kobiet w ciąży w sytuacji dotyczącej odmowy wykonania zabiegu przerwania ciąży i odmowy skierowania na badania prenatalne* nie wynika też z uprawnień nadzorczych Ministra Zdrowia, które ten posiada jedynie wobec podmiotów leczniczych, dla których jest podmiotem tworzącym (art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, Dz.U. z 2013 poz. 217) (u.d.l.).

Po trzecie, obowiązek ten nie wynika również z uprawnień kontrolnych Ministra Zdrowia, którymi dysponuje on na podstawie art. 118 ust. 1 u.d.l. Obowiązek taki nie powstaje ani na gruncie prawa ani też nie można go nakładać w ramach prowadzenia kontroli medycznej. Co więcej, **czynności kontrolne**, do których uprawniony jest Minister właściwy do spraw zdrowia, polegające na ocenie realizacji zadań określonych w regulaminie organizacyjnym w zakresie dostępności i jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych, **mogą być realizowane wyłącznie przez osobę wykonującą zawód medyczny**. Jednocześnie należy podkreślić, że czynności kontrolne powinny być organizowane i przeprowadzane zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania kontroli podmiotów leczniczych. Sposób i tryb zwrócenia się z żądaniem do szpitali o przekazanie informacji o powoływaniu się przez lekarzy na klauzulę sumienia nie spełnia wymogów wskazanych w rozporządzeniu.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że **żądanie udzielania Ministrowi Zdrowia informacji n.t. liczby przypadków związanych z powoływaniem się przez lekarzy na klauzulę sumienia** w odniesieniu do kobiet w ciąży w sytuacji dotyczącej odmowy wykonania zabiegu przerwania ciąży i odmowy skierowania na badania prenatalne oraz w pozostałym zakresie wskazanym w piśmie MZ **jest bezprawne**.

Jednocześnie pragniemy zauważyć, że **w wielu przypadkach, nawet sumaryczne wskazanie liczby przypadków powołania się na klauzulę sumienia może prowadzić de facto do naruszenia art. 53 ust. 7 Konstytucji** zakazującego zobowiązywania do ujawniania światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania kogokolwiek. W sytuacji takiej, **dyrekcja szpitala** realizując przedmiotową prośbę MZ, **naraża się na ewentualną odpowiedzialność z tytułu naruszenia dóbr osobistych lekarza**, którego uchylenie się od wykonania świadczeń medycznych ze względów sumienia zostałyby w ten sposób ujawnione.

Łączę wyrazy szacunku,

Aleksander Stępkowski
prezes zarządu
Instytutu na rzecz Kultury Prawnej *Ordo Iuris*